

KÁOSZ ÉS PSZICHÉ

„A káosz volt az én filozófiám. Ó, igen. Semmi szabály. Ha kerítést akarnak vonni köréd az emberek, ki kell törni, és valami mással kell próbálkozni. Soha, de soha nem szabad, hogy teljesen megértsenek.

Az már a halál lehetete.

A teljes leállás. Mindig úgy gondoltam, hogy a gondolatoknak semmiféle megálljt nem parancsolhatunk. Állandóan változnak.” (John Lydon)

Képzőművészeti falanszterv – ahol kurátorok és moderátorok irányítják a művészetet.

Már csak az exkavátorok hiányoznak...

Robi

A konceptuális művészet és a festészet megfér egymás mellett, sőt, inspirálják egymást. Az ilyen kölcsönhatáson alapuló művészetet tartom a leghaladóbbnak napjainkban, mert nem bigott. A konceptuális oldalon ilyen művész volt a méltatlanul elfeledett FERENCZI RÓBERT. Mindent átgondolt politechnikus művészete festői látásmódot tükröz, ráadásul a sajátját. A festészetében megjelenő motívumrendszert átvitte a nagy műgonddal kivitelezett tárgyaiba, széles skálájú koloritja ott izzik felületükön és keresztülmosolyog rajtuk felejthetetlen humora. Az égszínkéék papírgitár ugyanabban a transzcendens fényben ragyog, mint a kollázsfestményein átrepülő tollaslabda, nehezebb feladatot oldott meg, mint én, ő nem politechnikus művész volt, nem konceptualista, hanem egyszerűen zseni. Indián lelke és mély hite tette őt nagy varázslóvá.

A szellemi napköziben Robit kigáncsolta a nagy ellenfél és ő talajbirkózásban fektette két vállra, míg én kiléptem a gáncsból, és a szemébe röhögtem az ellenfélnek. Robi volt a keményebb köztünk.

Én a könnyebb feladatot választottam. A konceptuálistól való zsigeri viszolygás gondolkodásra kényszerített és a festőkés-csapkodást félrerakva egy különleges vegyes technikával, visszafojtott stílusban festettem meg a földgömb sorozatomat, ami egy kőkemény társadalomkritika volt. A térképet, mint kifejezőeszközt a land art művészet hozta használatba. De én nem útvonalakat

jelölök ki a térképen, hanem a térkép jelöl ki nekem végtelen szellemi utazást, és ha megkérdezik: „nem unod még ezt?“, „nem gondoltad még, hogy témát válts?“, erre mindig az a válaszom, „gondoltam rá, de mégsem teszem, mert a Föld varázsa örökre kötelez és végtelen lehetőségeket rejt magában”.

93

Házi feladat

Mikor diplomamunkámat, a *Földgömb*-sorozatot kitaláltam, erősen bosszantott a konceptualizmus agresszív előretörése és láttam, hogyan szorítja ki a festészetet a képzőművészetből. A konceptualizmust mindig hullaszagúnak éreztem, mint a klasszicizmust és undorodtam tőle, mert kollektívan ideologizált művészet. De elismertem elméleti síkjának fontosságát, ezért ötvöztem munkáimban, melyek valahol szociológiai tanulmányok, de a társadalomkritikán felülemelkedve, a valósághoz közelítve életet próbálnak megjeleníteni.

A *Földgömb*-sorozat után hőtérképeket festettem műholdfelvételek alapján, majd a sztratoszférából a toposzféra magasságába ereszkedve madártávlatból szemléltem a Földet, mert ez a nézőpont rejtette magába azokat a festői problémákat, melyek mindig is foglalkoztattak. A fényárnyék viszonyok, a színek ritmusának kompozíciója különös térérzetet kelt, mely hol meditációra, hol a képtől eltávolító vagy közelítő lépésekre készíti a nézőt. Egyfajta pszichikai kísérlet, melynek nincs célja, de oka viszont annál több, minek alapja a lelkiállapot és ennek kifejezőereje a festészet, a zene, a költészet, de nem a konceptuális művészet. Ezért maradtam festő, kinek a harmadik dimenzió nem háromdéli.

Sorozatokban gondolkodom, melyek természeti, mezőgazdasági, ipari kulturális megnyilvánulások motívumrendszerét dolgozza fel, amit az egész emberiség közös képzőművészként alkot funkcionális installációnak a tájba. Az installáció a képzőművészet egyik legrimitívebb megnyilvánulása, melyet a valóságban traktorosok, útépítő munkások, és darukezelők hoznak létre, mely megfestve válik művészetté. Fordítva dolgozom, mint Christo. Ő előbb csinálja meg izgalmas látványterveit és utána kivitelezeti azt a térben. Én pedig a látványt redukálom vázlattá, tehát megfestem. Az eredmény ugyanaz: Christo vázlata vagy az én terepasztalom a hiteles dokumentáció, de a festmény sosem sivár dokumentum, még a realisták esetében sem, ha a valós kép pedig absztrakt kockákból áll össze, akkor az túlmutat a realizmuson.

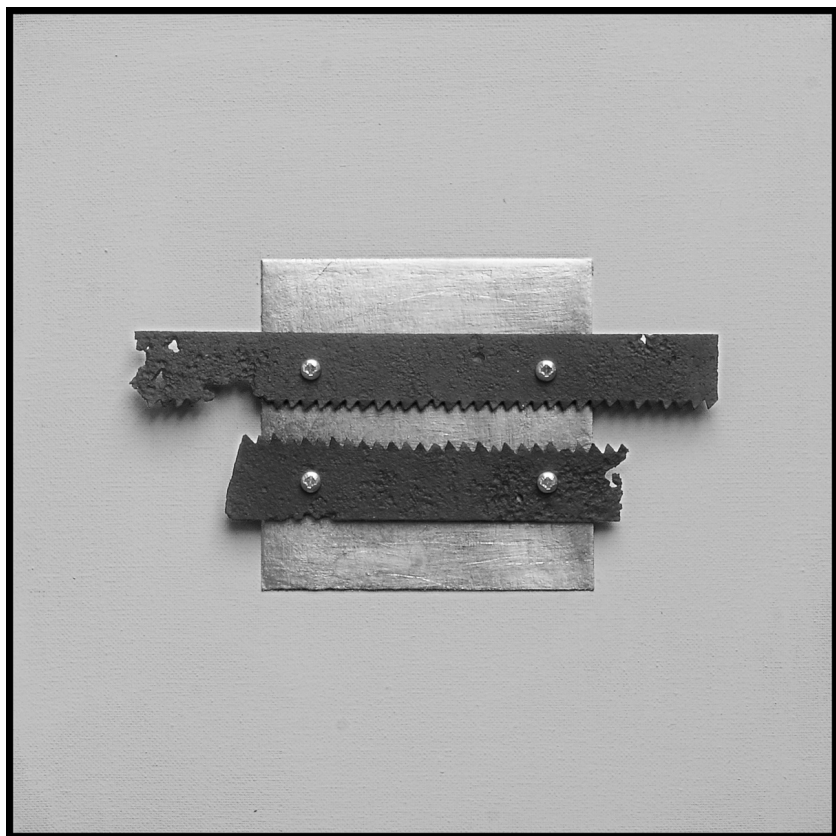
A Karinthy Szalonban *Periféria* című sorozatomhoz kapcsolódó munkáimat állítom ki, melyből kiválnak a *Szürkület* perspektivikus emlékképei. A káoszt a kiállításon próbáljuk pszichésen rendezni, én pedig előhívom Delacroix-ék szellemét, mely elsöpörte a hivatalos klasszicizmust.

Káosz és psziché

Képeim a tér- és idődimenzió eltolódásainak egybeesései, ahol előnyben részesítem a térdimenziót. Valószínűleg szubjektív önzőségből, mert nem szeretem a változásokat és a tér állandósága megnyugtat, mely egyfajta
94 örökkévalóság számomra az idő agresszív pusztító erejével szemben.

Az axonometrikus objektivitás kevésbé rejti el a valóságot, mint a perspektivikus, az egyik kitáguló öröklét, míg a másik beszűkülő elmúlás. Ezért részesítem mostanában előnyben az axonometrikus térbeliséget, bár a perspektíva is régi barátom. Emiatt szeretnék teremteni festményeimen axonometrikus perspektívát, bár tudom, harcom hiábavaló az idő hatalmával szemben, de szép, mert munkáim maradványai a küzdelemnek. Térszeletek, melyeket levágok az idő dimenziójából, trófeák, melyek nem a harcost, hanem a falakat ékesítik a monokróm szürkeségben. Képeimben a káosz erejével harcolok mindenféle rendszerbe zárt hatalom ellen, mely manipulatív, ez egyéni szabadságharc, mely internacionalista, mindenféle népnek szól egyfajta nyelven. Nem a hazáért küzdök, hanem az emberi szellem szabadságáért, melynek nincsenek határai. A káosz hatalmasabb mindenféle racionalitásnál, mert lerombolja a merev korlátokat és felszabadítja a lelket, hasonló a zenéhez, a szerelemhez, az élethez. A tér és az idő a káosz szolgálói: hol gyűlölnék, hol szeretnek. A tudós a tér és az idő szolgálója, a renddé. A művész a káoszé. Akik rendet akarnak teremteni a művészetben (klasszicisták, akadémisták, konceptualisták), a festő szemében csak ellenszenves pedellusok, akiket sért mindenféle emóció megnyilvánulás, egyfajta kicsinyes erkölcsösözök. Helyük a tudomány és a művészet között lebeg, de nem tartoznak egyik intervallumhoz sem. Egy tudós mindig hitelesebb, mint egy magát tudósnek képzelő művész. Egy hiteles művész nem képzelet magát tudósnak, mert tud valamit és ez gesztusaiban nyilvánul meg. Napjaink művészetnek tekintett divatirányzatai ezeket a gesztusértékeket ölik meg, melyek nemesebbek mindenféle primitív ötletnél és annak technikai kivitelezésénél. A politechnikus művész a káoszt próbálja kiirtani, mint egy kereskedelmi csatornákon elhülyült háziasszony, a baktériumokat a művészet védcécsészejéből, de ez nem fog menni, mert a káosz az univerzumból ered, és a pszichénkben ugyanúgy ott van, mint a világ összes részecskéiben az atomoktól a csillagrendszerekig. Ő rendez mind külső és belső világunkat, a kiirtására való törekvés háztartási fasizmus és ezért nevetséges, de egyben veszélyes is, mert jelen van művészetünkben, hol kiképzett kurátorok irányítanak robotművészeket. De mi hús-vér művészek nem félünk, mert velünk az idő, hol a térben a szimbiózis mindig újjáéled és a festészet örökké élni fog.

(Képek az Új Forrás Galériában: www.ujforras.hu)

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM
anyagi támogatásával jelenik meg.
Terjeszti a Budapesti, a Nemzeti és a Vidéki HÍRKER RT.
és alternatív terjesztők

Szerkesztők
JÁSZ ATTILA - Csendes Toll (főszerkesztő)
MIKLÓSVÖLGYI ZSOLT (online szerkesztő)
NÁDOR TIBOR (online galéria)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (online és felelős szerkesztő)

Lapterv és műszaki szerkesztés
SELLYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak
BUCSI-KOVÁCS ANIKÓ
PAPP MÁTÉ
REICHERT GÁBOR
TURI MÁRTON

Tiszteletbeli munkatársak
FŐLDES LÁSZLÓ HOBO
MONOSTORI IMRE
MUZSNAY ÁKOS
VASADI PÉTER

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer
Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2890 Tata, Székely B. u. 2/A Telefon: 20/3353 626
E-mail: info@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu
Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címén. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.
ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.
Készült a Sollers Kft. nyomdájában Tatán.